

9 февраль – Алишер Навоий таваллуд топган куни

Шоир севишганлар тавсифида бисотидаги борташибу хостиораларни ишга солади. Аксарият холларда "Фарход", "Ширин" деб ўтирийд, уларни тўғридан-тўғри ана ўша тъяфурларнинг ўзи билан атаб кетаверади.

Достонин синчилаб ўрганиб чиққанимизда, шу нарса маълум бўлдики, Навоий 153 марта "Фарход" деган исм ўринига бошқа сўз, асосан, хостиор, кисман, сифатлаш (эпитет) ёки изохловчи (перефраз) кўлланган. Исм билан ёнма-ён келган "Фарҳоди кўхкан", "гўзал Ширин" каби холатлар бу хисобга киритилмади.

Шириннинг келганда, шоирнинг "хотамтойлиги" тутиб, бундан хам саҳиълик килади. Ишонасиими, достонда Шириннинг яна 180 исм!

Биринчидан, бу қаҳрамонни идеаллаштириш, уларнинг хислатларини бўртириб кўрсатиш учун хизмат килади. Иккинчидан, мазкур сўзларда муаллифнинг асар қаҳрамонлари, персонажлар-

(Давоми. Боси 1-бетда).

Bolalik bog'i

QUSHLAR UNUTISHMADI

Saidbekning tobi ochib goldi. Shifoxonaga yotishi kerakligini eshitgan olti yoshli bolakay qovog'ini soldi: "Men kasalxonada bo'sham, qushlarga donni kim beradi?"

Kichikintoyning tashvishi ota-onasini ham o'yantirib qo'ydi: "Qiziq, shu bolakay qushlarni o'yayapti-ya, ambo biki kattalar kundalik tashvishlar bilan bo'sib, parrandalariga e'tibor bera olarmikanmiz?"

Saidbek shu bahordan boshlab, hovlidagi attigullar ostiga don-dun va non ushoqlarini sochar, buni ko'rib turgan daraxtagi qushlar bolakay hali nari ketmasidanoq parillab yetib keli-shardi. Qushlarni orasida eng sabriliq musichalar bo'sib, chumchug'u olaqanotlar emishta to'yanlaridan keyingina "dasturxon" ga tashrif buyurishardi. Buni ko'rib turgan Saidbek shu bir juft musicha uchun qaytadan don-dun separ va jilmay kuzardidi. Shu tarqa bolakay wa musichalarning bir-biriga mehri tovlanib boradi.

Saidbek shu bahordan boshlab, hovlidagi attigullar ostiga don-dun va non ushoqlarini sochar, buni ko'rib turgan daraxtagi qushlar bolakay hali nari ketmasidanoq parillab yetib keli-shardi. Qushlarni orasida eng sabriliq musichalar bo'sib, chumchug'u olaqanotlar emishta to'yanlaridan keyingina "dasturxon" ga tashrif buyurishardi. Buni ko'rib turgan Saidbek shu bir juft musicha uchun qaytadan don-dun separ va jilmay kuzardidi. Shu tarqa bolakay wa musichalarning bir-biriga mehri tovlanib boradi.

Saidbek shu bahordan boshlab, hovlidagi attigullar ostiga don-dun va non ushoqlarini sochar, buni ko'rib turgan daraxtagi qushlar bolakay hali nari ketmasidanoq parillab yetib keli-shardi. Qushlarni orasida eng sabriliq musichalar bo'sib, chumchug'u olaqanotlar emishta to'yanlaridan keyingina "dasturxon" ga tashrif buyurishardi. Buni ko'rib turgan Saidbek shu bir juft musicha uchun qaytadan don-dun separ va jilmay kuzardidi. Shu tarqa bolakay wa musichalarning bir-biriga mehri tovlanib boradi.

Saidbek onasi bilan kasalxonaga yotdi. Dastlabki kunlarda buvusi va buvusi qushlarga yemish tashlab, bundan o'zlar ham huzurlandilar. Keyinroq esa buni unuta boshlashdi.

Hafsa o'tgach, yana nabirani ko'rGANI borishdi-yu, Saidbek non ushoqlarini do'mboq qo'chlari bilan deraza tokchalariga sochib, sevimli masgh'ulotin davom etirayotganini ko'rishdi.

U o'girilish otasi, buva va buvisini ko'rdi:

- Qushlarni meni topib kelishdi, ularni mehmon qilayapti, - dedi.

Buvasi: Ha, ular shunaqa sadoqatli, yaxshilki unutishmaydi, - dedi.

Shu tobda parillagan ovozdan hamma sergak tortdi. Qushlar uchib ketishdi. Oradan hech qancha vaqt o'may, deraza ounaliga nimadir kelib urildi. Qarashsa, bir juft musicha ku-kulab turishishi. Saidbekning yuzlari yorishib ketdi. U ich-ichidan quvona-yotgandi. Musichalar esa mehnondorchilik uchun rahmat aytayotganek edilar.

Abduzzator HOTAMOV.

нинг эса ўзаро бир-бирига муносабати – симпатия ё антипатия исбати. Аксарият холларда "Фарход", "Ширин" деб ўтирийд, уларни тўғридан-тўғри ана ўша тъяфурларнинг ўзи билан атаб кетаверади.

ноларга эга бўлса хам, улар бир-биридан фарқ қиласди. "Мажнун" – аслан, "жинни" дегани бўлса хам, Шарқ адабиётида у, асосан, "ошиқ" ўринида истифода этилади. "Телба"да эса ошиқ-сўзлар билан атайди.

Бу ерда Ширин ўзбекона назокату фасоҳат билан зимдад аввал ўзини "шам"га ва Фарҳодни "парвона"га, кейин эса ўзини ўтда куймайдиган "самандар"га ва ошиғни олов ёниб турган "оташхона"га ўхшатапти.

Мана бу байтда эса "иш устоди", "маҳзун" сўзлари Фарҳодни, "хур" эса Ширинни билдиради: "Бу иш устодин истар эрди ул ух, -

Ки таъриф этди ул

маҳзунин Шопур.

Куидаги кўшилсисада

биринчи бор

"жон"

девил

– Ширинни англаби

тибоба

хон

кошифа,

Бадан

йўл

хонни

бал

жонон

кошифа.

Хуллас, бу таҳлилардан шоир қаламининг соҳири кучини тумъиз.

Гўзларлар таърифида

ўзбек

шарҳи

иши

шарҳи

иши

шарҳи

иши

шарҳи

иши

шарҳи

иши

шарҳи

ШИРИННИНГ ЮЗ САКСОН ИСМИ

Маънавият

иккиси ошириши йўлк хисоб. Аникроғи, бунда "ошиқлик"дан кўра "бекаблик" маъноси кучлиро.

Асарда ҳадеб қаҳрамон номини тилга ола-вериш усбуни сийқашлистириб юбориши аник. Исм "яшириш" усули бунга йўл кўймади.

Навоий Ширинни бир ерда "сарви гуландом" деб атаса, иккиси ерда унга "Ой" дейди. "Ул сиҳи сарви сарафоз", "шўх", "Моҳпора", "жамоли" гети

асар таъсиричанингини ошириши ўйлаб қилинган. Мана бу байтда "бекаблик" – Фарҳодни, "маҳваш" – Ширинни англаби келётганини китобхон кўйналмай билиб ола-веради:

Кетургайлар баданини жон кошифа, Бадан йўл, жонни

бал жонон кошифа.

Не маҳвашка насиҳат айлабон суд.

Шириннинг Фарҳодга ўйллаган ўша машҳур мактубда шундай байт келади:

Демон бир шамъдин парвона сори, Самандардин бир оташхона сори.

Хаёт сабоқлари

Дилрабо көлин бўлиб тушган хонадон шароити ота уйидагидан бошча эди. "Дом"да ўсиб-улгайган киз эрталаб ўқишига борар, бўш пайтларида келинини билишни хушилди. Давлат ишига ўрганинг отонаси эса: "Киз бола кўчлики кўшилгани, жамоа кўргани маъкул" деб, Дилрабони охиригина курсалиги-дэёк ишга жойлаштириб кўйиши. Билимдон, зиръа ва уддабурон киз тезда кўчликининг назарига тушди. Эхтимол, Абдурасул хам кизининг шу хислатлари учун уни кўз остига олгандин. Бора-бора Дилрабо хам йигитга кўнгил кўйди. Кўп тўйтўлари бўлди.

Кишилек шароити тамомиля бошча: Эрта тонгда турлиб, ховли-кўча супуриш, мол-холга караш, сигир соғиши, томорка ишлари...

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эрига букелини тумъизни кутиб, кунни кеч килди.

Дилрабо эри ишдан келишини кутиб, тик эта-шишика қараб, кунни кеч килди. Бирок, эри